

numismatisk rapport 145

Meddelelser fra Dansk Numismatisk Forening

En dansk prins i England gav navn til dansk garde
Gotfred Krügers 2 skilling 1667
Trikkontrol-æskan og blyplomben

Marts 2020

En dansk prins i England gav navn til dansk garde

Den berømmelige røde snor er også spændt ud mellem den danske Prins Jørgen, som senere blev til George, Hertug af Cumberland, og den prisbelønnede danske Prins Jørgens Garde.

Prins Jørgen (1653-1708) blev født i København som Frederik III og Sophie Amalies yngste søn. Han døde i Kensington, England. Ved kong Frederik III' død i 1670 arvede yngstesønnen Vordingborg Slot.

Prins Jørgen var i 1676 på tale som konge i Polen, men da han nægtede at konvertere til katolicismen, blev det giftermål ikke til noget.

I 1683 forlod prinsen Danmark for samme år at blive viet med den senere dronning Anne Stuart af England og Skotland. Efter hendes tronbestigelse i 1702 udnævnte hun sin mand, som nu hed George, til Hertug af Cumberland og storadmiral af Irland.

Anne og George fik 17 børn, hvoraf ingen blev ældre end elleve år, hvorfor Hertug George alias prins Jørgen ikke nåede at blive stamfader til det engelske kongehus. Både Dronning Anne og Hertug Georg ligger begravet i Westminster Abbey i den engelske hovedstad.

Set med numismatiske øjne er der ikke meget at hente om den danske prins Jørgen – og heller ikke om den engelske Hertug George. Dog dukker fra tid til anden på danske auktioner eksemplarer af ”Prins Jørgens Dødsmedalje”, oftest i zink, op.

Medaljen er udgivet i anledning af Prins Jørgens død den 7. November 1708, og udført af Berg, som ifølge **danskmoent.dk** måtte fremstille medaljen ad to omgange, idet ved det første sprang stemplerne. Ifølge samme bærer medaljens bagside 19 linjers indskrift, mens der på forsiden ses en stjerne (Her-

Af Jens Skovly

Her den danske prins Jørgen, som i England blev til prins George. Kobberstik i Det Kongelig Bibliotek.

På forsiden på Prins Jørgens dødsmedalje ses en stjerne omgivet af ni sole, som illustrerer nærmeste familie som hustru, forældre, svigerfar, bror, bror- og søstersønner samt svogre. På bagsiden ses 19 linjers indskrift.

Medaljens diameter er 72 mm.

tug George) omgivet af ni sole, som illustrerer hans nærmeste familiemedlemmer. Ifølge danskemoen.dk blev der fremstillet 31 medaljer i sølv.

I Storbritanien blev der i forbindelse med Dronning Anne og Hertug Georgs bryllup præget to forskellige medaljer. Den ene, som i øvrigt er uden årstal, omtaler Jørgen Sømod i sin bog fra 2006, *Danske og norske medailler og Jetoner siden jernalderen og indtil 1788*.

Marchmusik i BBC

Komponisten Jeremiah Clarke skrev Prins Jørgens March i anledning af brylluppet mellem Anne Stuart og Prins Jørgen. Marchen blev især kendt, da den indledte alle BBC' radioudsendelser til Danmark under besættelsen 1940-45.

Prins Jørgens Garde, som kan betegnes som gåsetårnsbyen Vordingborgs marcherende vartegn, blev dannet i 1946 efter

Der blev i Storbritanien i forbindelse med giftermålet mellem den danske Prins Jørgen og britiske Prinsesse Anne udfærdiget to forskellige typer medaljer.

Her medaljen, hvor de to hovedpersoner ses på hver sin side. Den er præget i både sølv og i kobber, og begge med en diameter på 42 mm.

Den anden version er afbildet som nummer 526 i Jørgen Sømods værk fra 2006.

forslag fra købstadsbyens daværende erhvervs- og turistchef, som så en mulighed i, at kombinere befrielsesrusen fra 1945 med den forbindelse, der var mellem det engelske radioselskabs udsendelser til Danmark på dansk og Vordingborgs Prins Jørgen.

Garden er i dag iført rekonstruerede uniformer, der kan tidsfæstes til cirka 1707-1721. Forlægget kan ses i relief-ferne i gipsloftet i Riddersalen på Rosensborg Slot, som hædrer oprettelsen af Landmilitzen i 1701.

Prins Jørgen har lagt navn til mangt og meget. Her følger en angiveligt ukomplet liste: et IC3-tog, som i byggeåret 1993 naturligvis blev adopteret af Vordingborg Kommune, Prins Jørgens Gård, som ligger mellem Christiansborg og Thorvaldsens Museum samt Prins Jørgens Gade, begge i hovedstaden, en bolchefabrik, Hotel Prins Jørgen, som her i 2019 huser en pub og private boliger på toppen samt Prins Jørgens Alle, Vordingborg.

Deo et Regi

Garden er mod en rimelig betaling til Tøjhusmuseet udrustet med originale våben, lanser og paradevåben.

Prins Jørgens Garde eksercerer efter det originale reglement, og gardens fane er udført som den originale for Prins Jørgens Regiments 1. kompagni. Fanens inskription, Deo et Regi, som betyder Gud og Konge, er gardens valgsprog.

Garden bestod ved oprettelsen af 22 musikere i orkestret, otte piberdrengene og 20 vagtmænd. Det kostede 30.000 kroner at etablere garden.

Piger i garden

I årene omkring år 2000 begyndte drengenes interesse for garden at dale, og garden var endog meget tæt på at blive nedlagt. Helt så galt gik det ikke, men inkarnerede tilhængere måtte i januar 2005 lide den tort, at det blev tilladt piger at blive optaget i garden!

Prins Jørgens Garde anno foråret 2019 består af 29 gardere, nogenlunde ligeligt fordelt på musikøvere og vagtmænd.

Prins Jørgens Garde, som har base i Vordingborg, var blandt de otte inviterede byggarde, da Tivoli-Garden på hjemmebane i juni 2019 fejrede sit 175-års jubilæum.

Ved Prins Jørgen Gardes 40-års jubilæum blev der også udgivet et emblem med en diameter på 32 mm. Emblemet er med rødt, hvidt og blått bånd samt nål. Bagsiden er blank.

Emblemet i forbindelse med gardens 60-års jubilæum blev udgivet i to forskellige størrelser. Den største med en diameter på 40 mm blev tildelt gardens aktører, mens den lille version, der har en diameter på 25 mm, blev givet til alle, som blot kom i nærheden af garden på jubi-dagen.

Prins Jørgen Garde udgav i forbindelse med jubilæerne 30 år og 50 år et emblem med en diameter på henholdsvis 22 og 25 mm, begge med nål. Motiv er to gardere samt Gåsetårnet.

I 2007 skønnedes det i forbindelse med en bogudgivelse om garden, at op mod 500 hovedsageligt drenge i alderen 8-18 år har været optaget i Prins Jørgen Garde, og garden har gennem årene vundet adskillige priser i såvel ind- som udland.

Tidligere medlemmer af Prins Jørgen Gardes Musikkorps stiftede i 1986 P. J. Swingband, som i dag består af cirka 20 medlemmer. Bandet giver lokalt flere koncerter hvert år.

Kvittering til piger

Garden har i mange år holdt til i kælderen under byens nu gamle sportshal. Det var i samme sportshal, der i årene fra cirka 1950 og små ti år frem blev afholdt et årligt garderbal. Drengene havde mulighed for, ja, måske skulle de ligefrem invitere en pige med til ballet, hvor også deres forældre deltog. Plus pigens forældre. Om pigen var en søster, eller genboens datter, var ikke afgørende. Deltagerantallet kunne runde 300. Det var med indmarch med drengene i PJG-uniform og pigerne i lange kjoler, mens forældre sad

Medaljen i anledning af gardens 65-års jubilæum i 2011 er med rød-hvidt bånd. Teksten er henholdsvis Deo et Regi samt Vis dig tilliden VÆRDIG.

Prins Jørgens Gardes seneste medaljeudgivelse udkom i 2016 i forbindelse med dens 70-års jubilæum. Igen er medaljen med rød-hvidt bånd, samt navn og årstal på forsiden og med DEO ET REGI (Gud og Konge) på bagsiden.

ved små borde og spiste smørrebrød. Garderballet kunne ligne datidens danseskolers afdansningsbal.

Pigerne, som havde "ofret" sig, fik som belønning eller erindringsgave et lille emblem i blå emalje visende en kongekrone og monogram. Emblemet var med en nål på bagsiden. Emblemet er fremstillet hos Heimburger.

De lærte takten i PJG

Blandt de personer, som har lært at eksercere og håndtere et instrument i PJG, kan nævnes dronningens ceremonimester, kammerherre og oberst Kim Kristensen, skuespiller Henrik Koefoed (R.) samt stabstambour ved Den Kgl. Livgarde, Søren Rønløv Nielsen.

Emblem med blå emalje, krone og monogram blev tildelt piger, der deltog i garderballerne i Prins Jørgens Garde, som erindringsgave. Emblemet måler 18 x 14 mm.

Kilder: pjg.dk og danskmoent.dk. m.fl.